



## مذهبی

مذهب در زبان عربی به معنای طریقه، روش، رای و به معنای اعتقادی که براساس آن فعلی را انجام می دهند، آمده است. علی ربانی گلپایگانی در کتاب «فرق و مذاهب کلامی» خود نوشته است: «مذهب معمولاً کار بردش اخص از دین است یعنی دین عام است و مذهب خاص. مثلاً دین مبین اسلام عام است و شامل همه فرقه های اسلامی می شود و لذا شیعه و سنی همه بر این اعتقادند که اگر کسی به وجود خداوند و یگانگی او و نبوت پیامبر اکرم (ص) و آنچه او از جانب خدا آورده، اقرار نماید، مسلمان است و آثار اسلام که در کتب فقه بیان شده بر آن مترتب است.» اما مذهب دارای شعبه های مختلف با اعتقادات یا اعتقاد خاصی از دین است که در دیگر مذاهب وجود ندارد. مانند مذهب شیعه که معتقد به نصب الهی در امامت است، در حالی که در مذهب تسنن چنین اعتقادی وجود ندارد.

بنابراین می توان چنین استنباط کرد که گاهی دین دارای چند مذهب می باشد و بین دین و مذهب به اصطلاح معروف؛ از نسب اربعه، عموم و خصوص مطلق است؛ یعنی دین شامل مذهب می شود و عام است و مذهب جز دین است و خاص می باشد.

حال که تفاوت بین دین و مذهب مشخص شد می توان به معرفی علما و مشاهیر بزرگ عرصه مذهب در ایران پرداخت. در طول تاریخ ایران پس از اسلام، همواره علمای مذهبی نقش به سزایی در تحولات اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و عقیدتی ایران داشته اند. بسیاری از علمای دینی و مذهبی ایران که در این جا، از آنان به عنوان مشاهیر و مفاخر مذهبی یاد خواهیم کرد، کسانی بودند که در بطن مردم زندگی می کردند و با سختی ها و مشکلات آن ها به طور مستقیم در ارتباط بودند.

در اندیشه سیاسی و اجتماعی ایران معاصر اغلب علما دینی و مذهبی را با واژه هایی چون: فقیه، حکیم، پیشوای دینی، راویان حدیث و غیره می شناسند اما با گسترش تفکر فرهنگ غربی و اقدام های دین ستیزی حاکمان ایرانی و طرح اندیشه جدایی دین از سیاست، نقش آفرینی و مخالفت علما، فقها و روحانیون در مواجهه با این خودباختگی ایرانیان در مقابل فرهنگ غربی آغاز شد و در این مسیر مبارزه ها و جنبش هایی صورت گرفت که می توان به: جنبش هایی چون رژی، مشروطیت، تفکر آمیختگی دین با سیاست، ملی شدن صنعت نفت، قیام پانزده خرداد و غیره اشاره کرد.